

Czy Stefan Żeromski spocznie kiedykolwiek w Nałęczowie?

Kategorie: Spoza miasta **Tagi:** stefan żeromski, nałęczów, outside,

Wychowany duchu katolicyzmu, Stefan Żeromski spoczywa wśród wyznawców kalwinizmu, w dodatku z dala od syna, żony i Nałęczowa – jak mówił: najpiękniejszego miejsca pod słońcem.

Ten materiał bierze udział w konkursie dla Dziennikarzy Obywatelskich MM Lublin!

Kolaż zdjęciowy
Autor: Wasabi

Nałęczowskie mauzoleum Żeromskich w dwóch trzecich stoi puste. Jest miejscem spoczynku tylko Adama, zmarłego na gruźlicę osiemnastoletniego syna Stefana Żeromskiego. Grób znajduje się w ogrodzie posesji na wzgórzu Armatnia Góra, tuż obok chaty, w której syn Żeromskiego zmarł. W owej chacie - letniej siedzibie autora „Przedwiośnia”, dziś mieści się muzeum pisarza.

Miejscowy proboszcz podobno czynił trudności z pochówkiem Adama ze względu na przewinienia ojca: związek z dwoma kobietami oraz napisanie powieści „Dzieje grzechu”, w której bardzo odważnie ukazana jest seksualność i destrukcyjna siła miłości.

Pogrzeb Adasia przebiegł jednak normalnie. W miejscowym kościele parafialnym odprawiono mszę, a ciało pochowano na pobliskim cmentarzu. Cztery lata później trumnę przeniesiono do nowo powstałego mauzoleum. Chłopiec spoczął w sarkofagu z czarnego marmuru ze złoconym napisem o następującej treści: „s.p. Adam Żeromski, ur. dn. 5 września 1899 r. Warszawie, zgasł dn. 30 lipca 1918 w Nałęczowie. Boże przytul do łona jego czystą duszę.”

W mauzoleum pozostały jeszcze dwie niezamurowane nisze z przeznaczeniem na pochówek wielkiego pisarza oraz jego żony Oktawii. Ich wspólnym pragnieniem było spocząć tam na wieki, mając między sobą szczątki ukochanego syna.

Stefan Żeromski wyraził taką wolę m.in. w rozmowie z mistrzem murarskim z Wąwolnicy, Piotrem Łuką, gdy ten kończył budowę mauzoleum w 1921 r. – „Panie Łuka, kiedyś mnie pan tu zamuruje”. Co więcej, pod płytą ołtarzyka, zbudowanego na wzór starosłowiańskich stołów ofiarnych, jeszcze przed wojną stała duża skrzynia z żelaznym krzyżem na wierzchu, którą Żeromski przeznaczył na swoją trumnę.

Z lektury not biograficznych i rozmowy z pracownikami nałęczowskiego muzeum wynika, iż Żeromski był ojcem jeszcze jednego dziecka, Moniki. Dziewczynka urodziła się we Florencji na pięć lat przed tragiczną śmiercią Adama i była owocem nieformalnego związku 50-letniego pisarza z młodzieńką malarką, Anną Zawadzką. Choć może się to wydawać niezrozumiałe, Żeromski z troski o pierwszą rodzinę żył równoległe w dwóch związkach. Obie jego kobiety, żona i kochanka, jak i on sam, musieli tę sytuację zaaprobować, choćby ze względu na dzieci.

Stefan Żeromski zmarł w Warszawie 20 listopada 1925 r. Pochowano go na warszawskim cmentarzu ewangelicko-reformowanym w tymczasowym grobie. Anna Zawadzka posłużyła się podobno oświadczeniem, że pisarz jest kalwinem. Ów pogrzeb zbojkotowało duchowieństwo katolickie, mimo że pisarz nigdy nie przeszedł na protestantyzm.

Przez dwa lata Oktawia Żeromska, kobieta pełna miłości i wyrozumiałości, starała się o przeniesienie zwłok męża do Nałęczowa, ale przegrała batalię z Anną Zawadzką i jej córką Moniką. Trumnę z ciałem pisarza ostatecznie przeniesiono do innej kwatery tej samej nekropolii. Rok później zmarła sama Oktawia, a jej ciało złożono na nałęczowskim cmentarzu.

Uzdrowskowie miasteczko nad Bystrą, które pokochał także Bolesław Prus, dużo zawdzięczało Żeromskiemu jeszcze za jego życia. W czasie zaborów pisarz prowadził pracę oświatową wśród ludu, a z dochodów literackich wybudował ochronkę dla dzieci. W dużej mierze także rozślawił kurort. Do Nałęczowa ochoczo zaczęli przybywać na odpoczynek i w celach twórczych m.in.: Zofia Nałkowska, Henryk Sienkiewicz, Stanisław Przybyszewski, Stanisław Witkiewicz, Michał Elwiro Andrioli, Ewa Szelburg-Zarembina.

Niestety, los pokrzyżował plany obojgu małżonkom. Spoczęli z dala od siebie, pozostawiając umiłowanego syna w samotności. Miejmy nadzieję, że w niedalekiej przyszłości zawiąże się społeczny komitet, który wypełni ostatnią wolę Żeromskich i przeniesie ich do nałęczowskiego mauzoleum.

24
Miejsce
w rankingu

Wasabi
brak opisu

Autor ostatnio dodał:

[Czy Stefan Żeromski spocznie kiedykolwiek w Nałęczowie?](#)